

คนเที่ยว เด็ก และงานขายบริการทางเพศที่ชายแดนจีน-เวียดนาม

โดย Dr. Duong Bich Hanh (เวียดนาม) และ Zhou Lei (จีน)

แปลสรุปความ โดย สมรักษ์ ชัยสิงห์กานานนท์

งานวิจัยนี้สำรวจการขายบริการทางเพศในพื้นที่ชายแดนจีน-เวียดนาม โดยเน้นที่เมืองเหอโข่ว (Hekou) ซึ่งอยู่ในเขตปกครองตนเองชนชาติห้า ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำแดง ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติที่แบ่งกันระหว่างจีนกับเมือง Lao Cai ของเวียดนาม

สำหรับคนที่อยู่ฝั่งเวียดนาม-เหอโข่วมีทั้งความเหมือนและความแตกต่าง นักเดินทางเวียดนามซึ่งมาจากพื้นที่ราบมักจะเพิ่มทริปครึ่งวันเพื่อมาชมเหอโข่ว พวกเขาจะเดินเล่นรอบเมือง ชิมเต้าหู้หมื่นและซื้ออาหาร/สินค้าจีน มีตั้งแต่ผ้าห่ม ไปจนถึงพัดลม ที่ประตูข้ามแดน ซึ่งจะต้องผ่านกระบวนการตรวจคนเข้า-ออกประเทศ ทำให้คนรู้สึกว่าคุณได้ข้ามพรมแดนรัฐ ซึ่งคนส่วนใหญ่เมื่อผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองมาแล้วก็จะโพสต์ท่าถ่ายรูปที่หน้าประตูก่อนที่จะข้ามสะพานไปยืนมองสายน้ำสีน้ำตาลของแม่น้ำแดง

ส่วนคนที่ต้องถีนเวียดนามนั้นข้ามแดนระหว่างเวียดนามและเหอโข่วอยู่เป็นปกติ บางคนจะมาหาซื้อสินค้าอุปโภคต่างๆจากตลาดเหอโข่ว ในขณะที่บางคนเดินข้ามสะพานมาซื้อเป็ดย่างที่ฝั่งจีน ในเหอโข่ว สามารถเห็นป้ายตามร้านค้าเขียนเป็นภาษาเวียดนามเพราะไม่ถีนนักที่ชาวเวียดนามจะพูดภาษาจีนได้ แต่คนไปทำการค้าในประเทศจีน มักจะหัดพูดภาษาจีน

มีสถานที่หลายแห่งในเหอโข่วที่คนพูดภาษาเวียดนามอย่างเสรี และเกือบจะไม่มีคนจีนทำงานอยู่เลย เมื่อเข้าไปในสถานที่เหล่านั้นทำให้รู้สึกอึดอัด ร้านต่างๆ จะอยู่บนชั้น 2 เจ้าหน้าที่เองก็รู้ว่ามิใช่เป็นหญิงเป็นร้อยอยู่ในตึกนั้น

สำหรับคนที่อาศัยอยู่ทางฝั่งจีนจะมาเหอโข่วต้องขับรถ 7 ชั่วโมงจากคุนหมิง (เมื่อทางด่วนเสร็จในปี 2009 การเดินทางย่นเวลาลงเหลือ 5 ชั่วโมงครึ่ง และจะลดเหลือ 4 ชั่วโมงเมื่อเส้นทาง Pan Asian Corridor เสร็จ) ในช่วงฤดูฝน ถนนถีนก็จะมีดินถล่มและน้ำท่วมฉับพลันบ้าง ในตัวเมืองจะเห็นป้ายโฆษณาอาหารบำรุงพลังงานทางเพศและยาเพิ่มขนาด มีอินเตอร์เน็ต คาเฟ่ ซึ่งระหว่างชั่วโมงทำงานและวันเปิดเรียนก็คราคร่ำไปด้วยวัยรุ่นที่มาเล่นเกม แชน และดูภาพโป๊

หลายปีมานี้เหอโข่วถูกมองว่าเป็น “ปรากรทางเศรษฐกิจ” ที่เปิดสู่ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในช่วงทศวรรษ 1970-1980 พรมแดนระหว่างเหอโข่วและ Lao Cai ปิดลงเพราะสงครามความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามทำให้บริเวณชายแดนเป็นพื้นที่ทหารยามตราทัพมาสู้รบกัน จนช่วงทศวรรษ 1990 รัฐบาลทั้ง 2 ประเทศได้ทำสนธิสัญญาหยุดยิงและฟื้นฟูความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ มีการเปิดพรมแดน เพิ่มการค้า และกิจกรรมเศรษฐกิจตลอดแนวชายแดน เพิ่มจุดผ่านแดน และบางจุดก็เป็นจุดผ่านแดนนานาชาติ เหอโข่วก็เช่นกัน คนถีนที่และบริษัทธุรกิจสามารถค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด คนจีนมาซื้อผลไม้, น้ำมันพืช และเฟอร์นิเจอร์ไม้ ส่วนคนจากเวียดนามมาซื้อสินค้าอุปโภค, อุปกรณ์วัสดุ

ก่อสร้าง, ปู่, อาหารและสิ่งทอเครื่องจักรเกษตร และยาฆ่าแมลง การค้าชายแดนจีน-เวียดนาม ที่มีมูลค่า 900 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกาในปี 1995 เพิ่มสูงขึ้นเป็น 1.5 พันล้าน ในช่วงเดือนแรกของปี 2007 เทอโซวจึงเป็นเมืองที่มีสี่ส้นในสายตานักท่องเที่ยวและนักธุรกิจเวียดนาม ทุกๆวันมีรถบรรทุกและรถลากันร้อยคันบรรทุกสินค้าเงินข้ามพรมแดนไปยังฝั่งเวียดนาม

กิจกรรมการค้าและการท่องเที่ยวทำให้มีการออกกฎใหม่ๆเช่น ยกเว้น Visa ให้แก่คนที่อยู่ในจังหวัดชายแดน การขยายเวลาค้าขายเป็น 9 โมงเช้าถึง 5 โมง มาตรการต่างๆ เหล่านี้ทำให้พื้นที่ซึ่งเคยถูกจัดว่าเป็นดินแดนห่างไกลอันตราย เคยเป็นเขตสงคราม กลายเป็น Contact Zone ที่มีชีวิตชีวา มีผลต่อคนและชุมชนไม่แต่ในจีน เวียดนามเท่านั้น ยังส่งผลกระทบต่อประเทศอื่นๆ ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) ด้วย

แม้จะมีงานจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองระหว่างจีนกับเวียดนาม แต่งานชิ้นนี้มีความแตกต่าง คือ เป็นงานวิจัยภาคสนามร่วมกันโดยนักมานุษยวิทยาจีนและเวียดนาม ที่มุ่งสำรวจปฏิสัมพันธ์ระหว่างพลเมืองทางจีนและเวียดนามที่อยู่ในเมืองชายแดน และการท่องเที่ยวทางเพศแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ชายแดนได้กลายเป็นพื้นที่ในฝันทางเพศของชายจีนและฝันทางเศรษฐกิจของผู้หญิงเวียดนาม ในบทความนี้มีคำศัพท์เฉพาะ “Piaoke”(ต่อไปในบทความจะใช้ว่า “คนเที่ยว”) “เพียว” เป็นภาษาจีนแปลว่า “ไปเที่ยวผู้หญิง” และ “เซ่อ” หมายถึง “แขก” ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เป็นคำต่อท้ายคำในภาษาจีนส่วน “Gai” (ต่อไปจะใช้ว่า “เด็ก”) เป็นภาษาเวียดนามหมายถึง “เพศหญิง” อย่างไรก็ตาม มันใช้หมายถึง “หญิงโสเภณี” เป็นคำกลางๆไม่มีนัยการตัดสินทางศีลธรรม “มาตาม” หมายถึง แม่เฒ่า ซึ่งแต่จะคุมหญิงขายบริการทางเพศ 2-3 คน และส่วนใหญ่ “มาตาม” ก็ขายบริการด้วย

ตลาดเวียดนาม

ตลาดเวียดนามเป็นอาคารที่อยู่ห่างจากประตูผ่านแดนเพียง 5 นาที เป็นบริเวณที่มีแผงขายบาร์บีคิวและของว่างต่างๆ กว่า 10 มาแล้วที่ตึกนี้เป็นช่องขนาดใหญ่ มีผู้หญิงขายบริการทางเพศนับร้อยทำงานอยู่ที่นี้ ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงเวียดนาม และลูกค้าเป็นคนที่อยู่ในอำเภอรอบๆ ผู้หญิงขายบริการและลูกค้าส่วนใหญ่มีพื้นเพเป็นคนชนบท ลูกค้าชาวเวียดนาม ซึ่งเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ-กลางก็มาเที่ยวที่นี่ด้วย แม้จะไม่ค่อยได้รับการต้อนรับจากผู้หญิงขายบริการนัก ด้วยสนนราคาค่าบริการ (เพียง 50 หยวนต่อครั้ง) และความสามารถในการให้บริการทางเพศอย่างหลากหลายแก่ลูกค้า ทำให้ช่องแห่งนี้ได้รับความนิยม

ที่ชั้นล่างของตึกเป็นร้านขายของที่ระลึกทั่วไปเหมือนตลาดอื่นๆ เช่น ขนมหวานและงานฝีมือนำเข้าจากเวียดนาม ซึ่งนักท่องเที่ยวชาวจีนมักซื้อติดไปเป็นของฝาก บางร้านก็สร้างสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของอำเภอรอบๆ ซึ่งมักซื้อสินค้าไปเป็นของขวัญแก่แขกผู้มาเยือนอำเภอเหล่านี้ เดือนละ 1-2 ครั้ง เจ้าของร้านก็จะเดินทางไปเก็บเงินค่าสินค้า ทั้งๆที่สามารถใช้การโอนเงินผ่านทางธนาคารก็ได้ แต่ก็ไปด้วยตัวเอง เพื่อเป็นการรักษาความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจ นอกจากสินค้าแล้วยังมีวัสดุที่คล้ายอาวุธ เช่น มีด ดาบขนาดใหญ่ bat การไฟฟ้า ซึ่งลูกค้าชาวเวียดนามส่วนใหญ่ให้ความสนใจเพราะเป็นการผิดกฎหมายที่คนจะพกพาอาวุธเหล่านี้ข้ามด่านศุลกากร จึงมักใช้วิธีวางมัดจำให้เจ้าของร้านจัดส่งสินค้ามาจากจังหวัด Vinh Phuc ในลุ่มแม่น้ำแดง

ซึ่งต้องจ่ายเงินจำนวนมากจึงจะเปิดร้านได้และยังต้องจ่ายค่าเช่ารายเดือนอีก ส่วนมากมักฝากลูกไว้กับญาติที่บ้าน และเด็กๆ จะมาอยู่ด้วยในช่วงปิดภาคฤดูร้อน ร้านเหล่านี้ยังขายถุงยางและของเล่นทางเพศนานาชาติด้วย เมื่อขึ้นบันไดมาชั้นบนก็จะเห็นแสงนีออนต่างๆ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของธุรกิจบริการทางเพศ บนชั้น 2-3 จะเป็นห้องเล็กๆเรียงเป็นแถว คนจะเห็นร้านเสริมสวยให้บริการสระผมแก่ผู้หญิงขายบริการและลูกค้า ในขณะที่บางคนมาร้านสระผมเพื่อติดต่อให้ไปขายบริการที่โรงแรมใกล้ๆ ผู้หญิงที่ทำร้านทำผมไม่ได้ขายบริการทางเพศแต่จะช่วยติดต่อลูกค้าให้ผู้หญิงขายบริการในตึกและหักค่าบริการ 10 หยวน พวกเขาได้รายได้จากการสระผม-นวดครั้งละ 15 หยวน เจ้านายจ้างผู้หญิง 3-4 คน มาสระผมให้ลูกค้า โดยให้เงินเดือนๆละ 1 ล้านดอง (หรือประมาณ 400 หยวน) โดยประมาณมีลูกค้าผู้ชายมาสระผม 25-30 คนต่อวันแต่บางวันก็มีถึง 50 คน

ในแต่ละวันจะเริ่มมีลูกค้ามาประมาณ 10 โมง ผู้หญิงขายบริการก็จะนั่งรอลูกค้า แม่ค้าผู้หญิงก็เริ่มเร่ขายอาหารขนมใส่ถ้วยพลาสติก แม่ค้าเหล่านี้มาจาก Lao Cai แบบไปเช้า-เย็นกลับ ช่วงบ่ายผู้หญิงขายบริการมักนอนพักเอาแรง

คนทำธุรกิจส่วนใหญ่จะกินอาหาร “กลางวัน” ประมาณ 5 โมง คนที่ทำงานในร้านจะนั่งกินข้าวด้วยกันคุยกัน หลังจากนั้นจึงเริ่มแต่งตัวแต่งหน้าออกบริการลูกค้าจนถึงเที่ยงคืน และผู้หญิงขายบริการที่ออกไปบริการภายนอกมักจะกลับมาในตอนเช้า รัฐบาลท้องถิ่นมีมาตรการควบคุมธุรกิจบนชั้น 2-3 ซึ่งรวมถึงการจดทะเบียนคนขายบริการทางเพศไว้ในรายชื่อผู้พักอาศัยชั่วคราวที่โรงพักท้องที่ หรือการเก็บภาษีร้านในประเภท “สถานบันเทิง” เช่นเดียวกับร้านทำผม ร้านนวด คาราโอเกะ และร้านน้ำชาที่มีอยู่ทั่วไปในเมืองเล็กๆ แห่งนี้

นาง Hao วัย 50 ปี เจ้าของร้านทำผมเล่าถึงประวัติตลาดเวียดนามแห่งนี้ว่า “ตั้งขึ้นหลังจากการเปิดพรมแดนระหว่างจีนกับเวียดนามในปลายทศวรรษ 1980 ตอนแรกมีเพียงร้านไม่กี่ร้านตามริมฝั่งแม่น้ำ จากนั้นก็ย้ายไปที่อื่นอีก 2-3 ครั้งก่อนที่นักธุรกิจจีนจากคุนหมิงจะมาสร้างตลาดในที่ปัจจุบัน นั่นเป็นช่วงเวลาที่ไม่ดีร้ายที่คนถูกขายราวกับสุนัข เธอบอกเล่าว่าผู้หญิงสาวถูกทุบตีและบางครั้งก็ถูกกรีดด้วยมีดโกนหากไม่ยอมเป็นโสเภณี มีการค้ามนุษย์มาก “แต่ในปัจจุบัน “gai” หรือ “เด็ก” ส่วนใหญ่ทำด้วยความสมัครใจ” ตลาดแห่งนี้ถือเป็นที่ปลอดภัยที่สุดในตลาด 4 แห่งของเหอไซ่ เมื่อชายจากคุนหมิงสร้างตลาดเขาบอกกับผู้คนที่เห็นว่าพวกคุณห่วงแต่เรื่องธุรกิจ ส่วนเขาจะดูแลความปลอดภัยให้เอง ไม่อนุญาตให้พุนั้นแก๊งค์ซึ่งคุมธุรกิจต่างๆให้เข้ามาในตึก แม้จะมีปัญหาทะเลาะกันระหว่างเจ้าของร้าน แต่สถานการณ์ก็ดีขึ้นเรื่อยๆ ตามที่เจ้าของตึกสัญญาไว้

Mr. Vuong ชาวจีนซึ่งมีย่าเป็นชาวเวียดนามทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยประจำวันของตึก เขาพูดภาษาเวียดนามได้ และทำหน้าที่เก็บค่าเช่า เขาเป็นเพื่อนนักเรียนกับเจ้าของตึก จึงได้รับความไว้วางใจมากและเขายังมีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น บางครั้งก็ทำงานเป็นล่ามแปลภาษาให้ตำรวจและเจ้าหน้าที่เมื่อมาติดต่อกับ “เด็ก” ซึ่งมักมีการจับใหญ่เกิดขึ้นก่อนวันหยุดยาวของจีน บางครั้งเขาก็ช่วยเจรจาขอลดค่าปรับให้แก่แม่แล้ว เขาระมัดระวังมีวินัยไม่เคยใช้บริการทางเพศในตึกเลย แม้ว่าเขาจะรู้ว่าแม่เลี้ยงินดีให้เด็กๆ บริการ เขาฟรี “ถ้าผมทำแบบนั้น ผมก็ไม่สามารถรักษาระเบียบที่นี่ได้” ทว่าเพื่อของ Mr. Vuong ใช้บริการทางเพศบ่อยๆ และนาง Hong เมียของ Mr. Vuong ต้องติดต่อเด็กให้ โดยได้ค่าคอมมิชชั่นครั้งละ 10-20 หยวน เพียง

พอที่จะส่งเสียลูกชายคนที่ 2 ที่เกิดจากสามีคนแรกและอยู่กับพ่อที่ Lao Cai นาง Hong เป็นพนักงานศูนย์สุขภาพที่ตั้งอยู่ที่ตึก เธอเคยทำงานกับผู้หญิงลักษณะนี้มาก่อน พนักงานส่วนใหญ่ของศูนย์สุขภาพเป็นคนจีน เวียดนามที่อพยพจากเวียดนามตามพ่อแม่ในช่วงสงครามจีน-เวียดนาม ปี 1979 ถึงแม้จะไม่มียุทธศาสตร์สูงในที่ทำงาน แต่ความที่เธอมีความสัมพันธ์ที่ดีกับแม่แล้วและผู้หญิงขายบริการและตำแหน่งหน้าที่บริหารของสามี เธอทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้การศึกษาและข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพเจริญพันธุ์ เพื่อให้ “เด็ก” มีเพศสัมพันธ์อย่างปลอดภัย และมาตรวจร่างกายตามเวลาที่กำหนด เจ้าหน้าที่ศูนย์จะแจกถุงยางอนามัยฟรีเดือนละครั้ง เธอเล่าว่า “แต่ก่อนทำงานยาก เพราะแม่แล้วไม่ยอมให้ “เด็ก” ไปศูนย์สุขภาพ เกรงว่าเราจะสนับสนุนให้ “เด็ก” กลับเวียดนาม โดยเฉพาะ “เด็ก” ใหม่เราจะเข้าไม่ถึงเลย หลายคนจะเผากระดาษเมื่อเราออกจากบูธพวกเขา แต่ฉันทำงานนี้มาหลายปีแล้ว และฉันมักเริ่มคุยด้วยการบอกแม่แล้วถึงประโยชน์ของการให้เด็กใช้ถุงยาง และมีการรักษาความสะอาด พวกนี้ก็ค่อยๆ คุยกับฉันมากขึ้น บางครั้งฉันไม่อยู่หลายวันพวกเขาจะรีบมาหาตอนฉันกลับมา และบอกว่าเสิร์ฟที่ฉันไม่อยู่”

แม่แล้วบางคนก็ไม่ชอบให้ “เด็ก” มาตรวจสุขภาพ เธอจึงต้องใช้เวลาคุยและทำให้เชื่อมั่นในประโยชน์ โดยเน้นย้ำว่าถ้า “เด็ก” ติดเชื้อโรคจะยิ่งทำให้เสียเวลารักษาและบริการลูกค้าไม่ได้ การตรวจเชื้อ HIV นั้นค่อนข้างซับซ้อนต้องตรวจเลือดทุก 2-3 เดือน คนที่ติดเชื้อจะถูกส่งกลับเวียดนาม อย่างไรก็ตามมี “เด็ก” 2 คนที่ติดเชื้อและกลับมาทำอาชีพนี้อีกโดยไม่มีกำบังกันให้ปลอดภัย มีกรณีอื่นที่แม่แล้วของเด็กที่ติดเชื้ออ้างแก๊งค์มาข่มขู่เจ้าหน้าที่ศูนย์สุขภาพ เมื่อเกิดกรณีเช่นนี้จึงมีการเก็บรักษารายชื่อของผู้ที่ติดเชื้อไว้ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอไม่เปิดเผยสู่สาธารณะอีก “เด็ก” บางคนก็เต็มใจมาตรวจเชื้อก่อนที่จะกลับบ้านช่วงปีใหม่

การจัดการของ Mr. Vuong และศูนย์สุขภาพเป็นการควบคุมธุรกิจนชั้น 2 และ 3 เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็มิผลต่อธุรกิจเพราะไม่มีแก๊งค์ หรือเจ้าหน้าที่รัฐมาข่มขู่ ส่วนมาตรการของศูนย์สุขภาพไม่ค่อยมีผลนัก ต้องขึ้นกับผู้ขายบริการและแม่แล้วเองว่าจะใช้ถุงยางหรือไปตรวจสุขภาพหรือไม่

กลไกการควบคุมอีกอย่างหนึ่งก็คือ มาตรการของราชการจีนเรื่องโสเภณีที่ถือว่าเป็น “ธุรกิจสีเหลือง” ซึ่งจะต้องกวาดล้าง โสเภณีก็เป็นสิ่งเสื่อมทรามทางศีลธรรม อย่างไรก็ตาม ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นคนจีนที่อยู่ในจีนเล่าว่า ในแวดวงราชการมีการให้สินบนด้วยบริการทางเพศอย่างเด่นชัด และข้าราชการก็เป็นกลุ่มหลักที่ใช้บริการทางเพศ จนมีสำนวนแสดงพุดกันว่า โสเภณีเป็นสิ่งที่มากับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทัศนคติของรัฐบาลกลางและจังหวัดที่มีต่อการดำเนินการของตลาดเวียดนามก็ค่อนข้างคลุมเครือ เจ้าของธุรกิจชั้น 2-3 เล่าว่า พวกเขาถูกขอให้ปิดกิจการในช่วงที่แขกคนสำคัญมาเที่ยวตลาดเวียดนามเพื่อดูร้านค้าชั้น 1 รัฐบาลท้องถิ่นทำเป็นมองไม่เห็นการดำเนินธุรกิจที่แท้จริงของตลาดนี้ เพราะมีผลประโยชน์เกี่ยวพันอยู่ เจ้าหน้าที่ระดับกลางก็เผยว่าเหอโจวจะไม่รุ่งเรื่องเช่นนี้หากไม่มีธุรกิจที่สาวเวียดนามมาขายบริการทางเพศ หากไม่มีการท่องเที่ยวคงยากที่จะมีเงินสดไหลเวียนได้มากแบบนี้

รัฐบาลท้องถิ่น Honghe มีแผนการท่องเที่ยวนานาชาติโดยสร้างทางรถไฟเชื่อมเหอโจวกับเวียดนามคุนหมิงและเมืองอื่นๆ ของยูนนาน และยังตั้งใจจะยื่นขอให้ UNESCO รับรองว่าเป็นเส้นทางรถไฟมรดกโลกตามแบบกาดาร์เจียลิ่งในอินเดีย ผู้นำของฝ่ายพัฒนาการท่องเที่ยวเน้นการ “ผนวกรวม” “ร่วมมือ” ระหว่าง 2

ประเทศและทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นกับการค้าประเวณี เพราะมองว่ามันเป็นผลพวงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้จากการเติบโต มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ

“คนเที่ยว” กับ “เด็ก”

สูง ขาว หน้าอกใหญ่ เป็นคุณลักษณะที่ลูกค้าชอบ เป็น Sexual Fantasy เพราะจากการพูดคุยกับ “คนเที่ยว” ชาวจีนส่วนใหญ่จะมีจินตนาการทางเพศและชื่นชอบกับผู้หญิงผิวขาว หน้าได้รูป อวบอืด (หน้าอกใหญ่) สูง และมีเพียงเรื่อง “ขนตัว” เท่านั้นที่ต้องคิดในเวลาเลือก “เด็ก” และพิจารณาประกอบกับภาษา ความตัวแปลก (exotic) และความเป็นศัตรู ตัวแปรเหล่านี้เป็นแนวคิดเรื่องจินตนาการทางเพศที่ค่อนข้างคลุมเครือ เพราะคน “ขาว” อาจถูกจัดว่าผิวดำได้ถ้าเขาผิวแทนๆ ในขณะที่คนจากญี่ปุ่น ไทย เวียดนามเป็นคนผิวเหลือง แต่ผิวสีอ่อนก็ถูกจัดว่า “ผิวขาว”

ผู้หญิงขายบริการชาวเวียดนามในหอไอเวกมองจาก “คนเที่ยว” ชาวจีน ว่า ตัวขนาดพอเหมาะ ผิวขาว ดวงตาสวยแปลก สะโพกมนกลม และหน้าอกสวย อายุน้อย ผิวเนียน ไม่มีขนที่แขนและขา และมาจากประเทศที่จีนเคยทำสงครามด้วยและตอนนี้ก็มีเศรษฐกิจดีกว่าจีนจึงเหมาะและยังราคาถูกเพียง 50 หยวน หรือถูกกว่านั้นด้วย

เมื่อจีนมีอำนาจเศรษฐกิจที่แข็งแกร่งขึ้นมีสินค้าและบริการสนองต่อคนชั้นแรงงานได้มากขึ้น ศักยภาพทางการเงินสูงกับการมี “เด็ก” เวียดนามจำนวนมาก ก็ทำให้ฝั่งทางเพศมาชายจีนสมหวังได้ง่ายขึ้น คนเที่ยวหลายคนพูดว่า “คนจีนตอนนี้รวยแล้ว ดังนั้นจึงเป็นเวลาที่เราจะเล่นกับผู้หญิงต่างชาติโดยเฉพาะโสเภณีจากเวียดนามซึ่งเราเคยทำสงครามด้วยมาหลายปี” คนเที่ยวพวกนี้มองว่าตัวเองเป็น “ฮีโร่ของชาติ” ที่จัดการกับศัตรูได้

คนเที่ยวจำนวนมากมาจากคุณหมิง พวกเขาชอบเที่ยวช้อปปิ้งมาก และส่วนใหญ่ก็มาจากหน่วยงานราชการ บางครั้งหน่วยงานของรัฐจัดทริปให้คนเหล่านี้มาเที่ยวหอไอเวกให้เป็นโบนัสแก่การทำงานหนักของพวกเขา ตลาดเวียดนามถูกสร้างขึ้นเป็นพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยวหรือคนทำงานระดับล่างจากที่อื่นๆ จากทัศนคติของผู้ให้ข้อมูลคนท้องถิ่นไม่ได้แสดงความสนใจเป็นพิเศษในเรื่องการพูดคุยเกี่ยวกับเซ็กส์อย่างโจ่งแจ้งแบบนี้ ซึ่งเป็นเรื่องปกติในจีน หอไอเวกต่างจากที่อื่นตรงที่ “สะดวกและมีประสิทธิภาพ” และเหตุผลที่ผู้คนคลายมาตรการคุมธุรกิจเหล่านี้ก็เพราะโสเภณีส่วนใหญ่มาจากเวียดนาม

สถานการณ์ของ “เด็ก”

จากการศึกษาวิจัยในปี 2001 แสดงผลว่ามีเพียง 44.5% ของผู้หญิงขายบริการในยูนนาน 727 คนที่เป็นคนท้องถิ่นของจังหวัดในยูนนาน คนขายบริการทางเพศมาจากประเทศข้างเคียงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อย่างเด่นชัด

เนื่องจากธุรกิจไม่มั่นคงจำนวนนักท่องเที่ยว เขตอิทธิพลของแม่เล่า และจำนวนผู้ชายบริการทางเพศก็ขึ้นๆ ลงๆ ประมาณว่าในจำนวน 300-400 คน 3 ส่วน 4 มาจากเวียดนาม

จากเด็ก แม่เฒ่า และ NGO ที่ทำงานด้านโรคเอดส์ ผู้ขายบริการส่วนใหญ่มาจากชนบท จากจังหวัดทางเหนือของเวียดนาม บางคนก็มาไกลจากโฮจิมินห์และลุ่มแม่น้ำโขง จากพื้นที่เป็นเกษตรกรรมมาก่อน การได้ทำงานในร่มจึงเป็นทางเลือกที่สบายไม่ต้องตากแดดให้ผิวคล้ำ งานก็ไม่หนัก ผู้หญิงคนหนึ่งพูดกับแม่เฒ่าว่า “แปลกนะตอนแรกที่มาที่นี่ เราอยากกลับบ้าน นับวันรอที่จะกลับบ้าน แต่พอกลับไปจริงๆ มันช่างร้อนแสงแดดจัด ครั้งต่อไปเราก็คงไม่ตื่นตื่นที่จะกลับบ้านแล้ว ในตอนนี้เย็นสบาย ฉันไม่อยากจะไปไหนแล้ว”

ผู้หญิงขายบริการในตลาดเวียดนามไม่ค่อยติดต่อกับโลกภายนอกแม้เมื่อพวกเขาออกจากตึกไปที่โรงแรมเพื่อพบกับลูกค้า พวกเขาจะตรงไปโรงแรมเลย ส่วนใหญ่ใช้บริการมอเตอร์ไซด์รับจ้างที่แม่เฒ่าจัดทำให้ ผู้หญิงที่มาใหม่เนื่องจากมีพื้นที่เป็นคนชนบทก็รู้สึกยุ่งยากในการใช้ชีวิตในเมือง แม้จะเป็นเมืองเล็กๆก็ตาม หลายครั้งที่พวกเขาหาทางออกจากโรงแรมไม่เจอ บางครั้งก็ถูกห้ามไม่ให้ใช้ลิฟท์ในโรงแรมถ้าแขกไม่ได้ลงมาด้วย

เมื่อพูดคุยกับ “เด็ก” พวกเขามีปัญหาชีวิตมากมาย รายหนึ่งเล่าว่าเธอถูกพ่อเลี้ยงข่มขืนตั้งแต่วัยรุ่น และเมื่อแม่รู้ก็ไล่เธอออกจากบ้าน อีกรายก็มีสัมพันธ์กับผู้ชายแก่กว่าพ่อเธอซะอีก และถูกภรรยาของผู้ชายคนนั้นทุบตี อีกรายถูกไล่ออกจากโรงเรียนและครอบครัวล้มละลายเพราะพ่อเธอถูกจับข้อหาทำให้บริษัทล้มละลาย จากปากคำของแม่เฒ่าและเจ้าของชาลอน ผู้หญิงส่วนใหญ่เต็มใจมาทำอาชีพนี้ก่อนที่จะมาร่วมงานที่ตลาดเวียดนาม บางคนมาเพราะญาติ เพื่อน คนรู้จักที่เคยทำงานกับแม่เฒ่าในตลาดมาแล้วชักชวน

มีการสร้างบรรยากาศแบบครอบครัวในตลาด “เด็ก” เรียกแม่เฒ่าว่า “แม่” และแม่เฒ่าก็จะติดต่อกับครอบครัวของ “เด็ก” ซึ่งส่วนใหญ่ไม่รู้ว่าคุณสาวตัวเองทำอาชีพอะไรจริงๆ โทรศัพท์เคลื่อนที่เวียดนามยังคงใช้ได้แม้พวกเขาจะอยู่ในเขตจีน เมื่อครอบครัวของ “เด็ก” ต้องการให้เธอลับบ้านก็มักโทรมาคุยกับแม่เฒ่า ซึ่งอาจจะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ “ลากลับบ้าน” ก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ จากการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างแม่เฒ่าและเด็กก็ไม่ได้แบ่งระดับชั้น เพราะแม่เฒ่าก็ต้องพึ่ง “เด็ก” ไปหาเงิน จึงมักปฏิบัติต่อกันเหมือนสมาชิกในครอบครัว

แม่เฒ่าก็บอกเล่าว่าตนเองดูแล “เด็ก” เหมือนน้องสาวหรือญาติ น้องทุกคนทำงานด้วยความสมัครใจ เราอยากให้แขกใช้บริการให้เสร็จที่นี่ มันปลอดภัยกว่า ถ้ามีแขกเรียกเด็กไปบริการภายนอก เขาต้องไปตรวจสอบสถานที่ก่อนและดูท่าที่แขกด้วย ถ้าผิดแปลกเราก็ไม่ให้เด็กไป บางคนเล่าว่าเธอต้องช่วยซักเสื้อผ้าให้เด็กด้วยในบางครั้งหรือซื้อผลไม้ 4-5 กิโลมาให้เด็กๆกินทุกวัน

“เด็ก” ที่สวยและสูง มีอำนาจต่อรองกับแม่เฒ่า เห็นได้จากการแบ่งรายได้ แม่เฒ่าบางคนให้เงินเดือนประจำแก่เด็ก บางคนก็ใช้วิธีแบ่งรายได้กันหลังจากหักค่าโรงแรมและคอมมิชชั่นแล้ว เด็กที่สวยและสูงก็ต่อรองได้มากกว่า เช่นหากเป็นเงินประจำเด็กทั่วไปจะได้ 4-5 พันหยวน และเมื่อรวมส่วนแบ่งกำไรเด็กก็จะได้ 1-2 หมื่นหยวนต่อเดือน และเธอสามารถเลือกที่จะไม่ทำงานได้ถ้าเธอไม่ชอบ

ชะตาชีวิตของ “เด็ก”

ตลาดเวียดนามเป็น “พื้นที่แห่งการปะทะสังสรรค์” (contact zone) ที่ซึ่งหลากหลายวัฒนธรรมมาบรรจบกัน ปะทะกัน

หญิงขายบริการที่อายุมากขึ้น และคนที่เป็โรคต่างๆ และพวกที่ขายไม่ค่อยออกแล้ว มักจะถูกขายต่อหรือให้เช่าต่อไปยังสถานบริการอื่นในเมืองอื่น ซึ่งสถานการณ์การทำงานลำบากและยากขึ้น ลูกค้าเป็นคนชนบทและหยาบ เด็กต้องบริการลูกค้าจำนวนมากต่อวันเพื่อทำกำไรสูงสุดให้แม่แล้ว และหลายรายที่ไม่ได้รับค่าตอบแทนเลย ผู้วิจัยพบเด็กที่ทำงานให้ช่องในเมืองเล็กๆ 3 แห่ง ซึ่งต้องขับรถจากเหอโจวออกไปหลายชั่วโมง เธอเผชิญชะตากรรมเดียวกับเด็กหลายคนที่ถูกขาย Hue สาววัย 15 เป็นกลุ่มชนเมือง มาจากหมู่บ้านเล็กๆ ห่างจากชายแดนเกือบสิบกิโลเมตร ให้ข้อมูลว่า เธอถูกบังคับให้ขายบริการมา 3 เดือนแล้ว “ลูกค้าทุกคนจ่าย 50 หยวน บางวันฉันก็ได้มากกว่า 1 พัน และในที่ที่ธุรกิจไม่ดีนัก ฉันก็ทำเงินได้ถึง 7-800 หยวน” แต่เธอไม่ได้ถือเงินเลย และได้ข้าวเพียงวันละมื้อ เจ้านายบอกเธอว่า ไม่อนุญาตให้เธอกินมาก เพราะเธอจะอ้วนและไม่ดึงดูดลูกค้า เธอได้รับชุดนอน 2 ชุดและชุดทำงาน ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนจีน และบางส่วนเป็นแรงงานชาวเวียดนามที่มารับจ้างในไร่กล้วย “พวกเขาสกปรกมาก บางครั้งมาเป็นกลุ่มและเวียนกัน บางคนมีเงินมากหน่อยก็เรียกหญิง 2-3 คนพร้อมกัน บางคนพยายามจะสัมผัสฉันและฉันเกลียดมัน” Ha เด็กอีกคนที่ผ่านช่วงเวลาทำงานในพื้นที่อื่น ก็ประสบกับสภาพที่เลวร้ายเช่นกัน แม้ว่าเด็กเหล่านี้จะหาเงินได้มากกว่าช่วงที่อยู่ตลาดเวียดนามในเหอโจว ซึ่งได้เป็นเงินเดือนประจำ และก็ได้วันหยุด 4-5 วัน ในช่วงที่มีประจำเดือน และในวันที่ไม่สบาย ดังนั้นพวกเขาจะได้รับเงินเดือนทุก 2 เดือน ส่วนมากได้ 12,000 หยวน และก็ต้องจ่ายให้ชายที่จัดหาแขกให้ (แมงดา) 2,000 หยวน และค่าอาหารอีก 2,000 หยวน การไปหากินพื้นที่ข้างในจึงเสี่ยงสูงกว่าที่เหอโจว และลูกค้าตามชนบทก็หยาบและปฏิบัติต่อหญิงขายบริการอย่างโหดร้าย

แม้จะมีตัวอย่างอื่นๆ ของเกษตรกรจีน แต่ “เด็ก” ก็ยังพบว่ารับแขกจีนก็ยังดีกว่าแขกเวียดนาม เพราะอุปสรรคด้านภาษาเวลารับแขกจีน พวกเธอก็ไม่ต้องตอบคำถามส่วนตัว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัวและทำให้อับอาย และโดยทั่วไปชายจีนก็ยังสุภาพกว่าชายเวียดนาม เด็กบางคนปฏิเสธไม่รับลูกค้าชาวเวียดนามเลย แม้จะถูกเรียกออกไปที่ รร. พอเห็นเป็นแขกเวียดนาม ก็จะโทรหาแม่แล้วและพูดคำเดียว “เวียดนาม” และก็เดินออกไป ซึ่งเป็นวิธีต่อต้านและแสดงอำนาจเหนือแขกชาวเวียดนามที่ดูถูกพวกเธอ เด็กบางคนก็ให้ความสนใจพิเศษแก่แขกบางคน และเริ่มทู่แท้ให้ผู้ขายเหล่านี้ จึงถูกคนอื่นๆ ในตลาดเรียกว่า “บ้าผู้ชาย” อย่างไรก็ตาม การได้พบผู้ชายของตัวเองสักคนก็เป็นความหวังที่หญิงขายบริการจำนวนมากใฝ่ฝันถึง รายหนึ่งเล่าว่า “ชีวิตฉันเริ่มต้นจากการเป็นเมียน้อยก็เพราะผู้ชาย แต่ในที่สุดก็จบไม่สวย ไม่ได้มีความสุขเสมอไป กับชายคนเดียว”

บทสรุป

บทความชิ้นนี้ได้บรรยายสภาพความจำเป็นที่ตลาดขายบริการทางเพศตั้งอยู่ได้ในพื้นที่ชายแดนจีน-เวียดนาม ตามคำบอกเล่าของ “คนเที่ยว” “เด็ก” แม่แล้วและแมงดา ความสัมพันธ์ทางการค้าที่พัฒนาขึ้น

นำไปสู่การไหลเวียนของผู้คนและสินค้าข้ามพรมแดนจำนวนมากในแต่ละวัน และยังเปิดโอกาสให้หญิงเวียดนามเข้ามาในจีนทำธุรกิจค้าขายและค้าประเวณี ลูกค้าหลักก็คือชายจีน ซึ่งการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วทำให้พวกเขามีเงินและเวลาว่างมากพอที่จะท่องเที่ยว ถึงแม้ว่า โสเภณีจะเป็นสิ่งผิดกฎหมายในจีน สถานะพิเศษของตลาดเวียดนามที่มีการขายบริการทางเพศ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จีนใช้โปรโมทการท่องเที่ยวมาสู่เมืองชายแดน ผู้ที่มาเยือนตลาดเวียดนามมีทั้งคนที่มาจากคุณหมิง และที่อื่น แต่ส่วนใหญ่นั้นมาจากอำเภอข้างเคียงซึ่งเป็นเขตชนบท การมาเที่ยวตลาดเวียดนาม บริโภคสินค้าและหญิงเวียดนาม ที่สูงและผิวขาว ทำให้พวกเขารู้สึกสำคัญและพึงพอใจว่า “ตอนนี้เรารวยพอที่จะซื้อหญิงจากประเทศเพื่อนบ้าน”

ผู้ขายบริการทางเพศส่วนใหญ่มีพื้นเพเป็นคนชนบท ไม่ควรถูกมองว่าเป็นเหยื่อของ “คนเที่ยว” อันที่จริง พวกเขาใช้โอกาสที่เหอโจวจัดหาให้ ซึ่งหนึ่งในกรณีที่น่าทึ่ง ที่อุปสรรคด้านภาษากลายเป็นผลดี เนื่องจากหญิงขายบริการชาวเวียดนามไม่สามารถสื่อสารกับลูกค้าชาวจีนได้กลายเป็นเงื่อนไขที่ทำให้พวกเขายังคงทำงานนี้ต่อไป

ในขณะที่ลูกค้าชาวจีนแสดงอำนาจเหนือกว่าด้วยการจ่ายค่าบริการให้ หญิงขายบริการเองก็แสดงอำนาจเหนือลูกค้าชาวเวียดนามด้วยการปฏิเสธที่จะขายบริการ และเหนือแม่เฒ่าที่ธุรกิจต้องขึ้นอยู่กับความเต็มใจของผู้ขายบริการด้วย ในขณะเดียวกันผู้ขายบริการเองก็ถูกกำหนดด้วยปัจจัยที่ตนเองควบคุมไม่ได้ อาทิ พื้นเพทางเศรษฐกิจสังคม และสถานการณ์ที่นำพาให้พวกเขามาสู่งานขายบริการทางเพศ ผู้ที่อ่อนแอที่สุดในเครือข่ายความสัมพันธ์ทางอำนาจที่ซับซ้อนนี้คือผู้หญิงที่ถูกขายและบังคับให้เข้าสู่งานค้าบริการทางเพศ